

Opinia Komitetu Regionów w sprawie decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Roku Dialogu Międzykulturowego (2008)

(2006/C 206/08)

KOMITET REGIONÓW,

uwzględniając wniosek Komisji dotyczący Europejskiego Roku Dialogu Międzykulturowego 2008 (COM (2005) 467 końcowy),

uwzględniając decyzję Komisji z dnia 16 listopada 2005 r. o zasięgnięciu jego opinii w tej sprawie zgodnie z art. 128 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską,

uwzględniając decyzję Prezydium z dnia 12 kwietnia 2005 r. powierzającą Komisji ds. Kultury i Edukacji sporządzenie opinii w tej sprawie,

uwzględniając artykuł 151 TWE, w którym stwierdza się, że „Wspólnota uwzględnia aspekty kulturalne w swoim działaniu na podstawie innych postanowień niniejszego Traktatu, zwłaszcza w celu poszanowania i popierania różnorodności jej kultur”,

uwzględniając artykuł 22 Karty Praw Podstawowych UE, zgodnie z którym „Unia szanuje różnorodność kulturową, religijną i językową”,

uwzględniając Konwencję UNESCO w sprawie ochrony i promowania różnorodności form ekspresji kulturalnej, przyjętą dnia 20 października 2005 r.,

uwzględniając opinię Komisji ds. Kultury, Edukacji i Badań Naukowych przyjętą 1 marca 2006 r. (CdR 44/2006 rev. 1) (sprawozdawca: András Mátiš, burmistrz miasta Szirák (HU/UEN-AE)),

przyjął na 64. sesji plenarnej w dniach 26 – 27 kwietnia 2006 r. (posiedzenie z dnia 27 kwietnia 2006 r.) następującą opinię:

1. Wstęp

świata dzięki handlowi, edukacji, sposobom spędzania wolnego czasu oraz globalizacji w ogóle, nasila wzajemne kontakty między obywatelami w Europie;

Komitet Regionów

1.1 **podkreśla**, że siła Europy tkwi w jej różnorodności i że poszanowanie różnorodności kulturowej, językowej, etnicznej i religijnej jest jedną z głównych zasad, na których opiera się proces integracji europejskiej, którego zadaniem nie jest niwelowanie różnic czy tworzenie jednolitej tożsamości, lecz sprzyjanie większej współpracy i lepszemu zrozumieniu między narodami Europy;

1.2 **wskazuje** na obecny zakres zjawiska migracji w Unii Europejskiej. Władze publiczne różnego szczebla powinny wykorzystywać wszelkie środki, jakie mają do dyspozycji, aby obecność imigrantów stała się źródłem wymiany kulturalnej, a także aby mogli oni w pełni zintegrować się z naszymi społeczeństwami;

1.3 **stwierdza**, że kombinacja wielu czynników – kolejnych etapów rozszerzenia Unii Europejskiej, większej mobilności wynikającej z utworzenia jednolitego rynku, dawnych i obecnych fal imigracji, częstszych wymian z innymi częściami

1.4 **z zadowoleniem przyjmuje** inicjatywę Komisji Europejskiej w zakresie Europejskiego Roku Dialogu Międzykulturowego 2008 i fakt, że jego zasadniczym celem jest uświadomienie obywatelom europejskim i wszystkim ludziom żyjącym w Unii Europejskiej wspólnych wartości kulturowych Europy oraz wagi lansowania czynnego i otwartego na świat obywatelstwa europejskiego, uznającego wszelką różnorodność kulturową i opartego na wspólnych wartościach UE. Europejski Rok poświęcony dialogowi międzykulturowemu stanowi niepowtarzalną okazję do uwrażliwienia i zaangażowania obywateli, przy czym przez „dialog międzykulturowy” rozumie się dialog włączający wszystkie obszary i środowiska społeczne;

1.5 **z zadowoleniem przyjmuje fakt**, że kraje kandydujące, poza innymi inicjatywami na rzecz dialogu międzykulturowego, będą włączone także w działania w ramach Europejskiego Roku Dialogu Międzykulturowego; ponadto Komitet **jest zwoleńnikiem** zaakcentowania komplementarności Europejskiego Roku Dialogu Międzykulturowego i innych działań wspierających inicjatywę na rzecz dialogu międzykulturowego, które podejmuje się w krajach EFTA, na Bałkanach Zachodnich oraz w państwach będących partnerami w ramach europejskiej polityki sąsiedztwa;

1.6 **podkreśla** fakt, że organy lokalne i regionalne:

- mają rozszerzone kompetencje w zakresie promowania działań i dialogu międzykulturowego i są w znacznym stopniu odpowiedzialne za tworzenie i wspieranie wielkiej różnorodności kulturowej w Europie, a także za integrowanie w społeczeństwie różnych obecnych w nim zbiorowości,
- odgrywają zasadniczą rolę w upowszechnianiu i stosowaniu najlepszych praktyk i wymiany doświadczeń w tej dziedzinie, gdyż zapewniają w szczególności koordynację wieloaspektowych sieci lokalnych i regionalnych w sektorze kulturalnym, włączając do nich wszystkie zainteresowane podmioty.

2. Znaczenie dialogu kulturowego

Komitet Regionów

2.1 **potwierdza swoje zdanie**, że główną zasadą, na której opiera się proces integracji europejskiej, jest zasada poszanowania i wspierania różnorodności kulturowej. Zróżnicowanie kulturowe stanowi źródło bogactwa, które należy zachować, i jedną z najważniejszych cech tożsamości europejskiej, której wartości należy bronić. Dialog międzykulturowy jest w tym względzie fundamentalnym narzędziem dla lepszego zrozumienia różnorodności kulturowej;

2.2 **podkreśla**, że dialog międzykulturowy może sprzyjać lepszemu zrozumieniu zwłaszcza tradycji kulturowych, praktyk religijnych i historii. Podejście takie może również uchronić nas przed podwójnym ryzykiem: z jednej strony – kulturowej obojętności i „równania w dół”, z drugiej – nasilenia się postaw rasistowskich i ksenofobicznych, które sprzyjają zachowaniom aspołecznym. Zdaniem Komitetu należy wzmocnić współpracę międzykulturową, aby różnice kulturowe stały się narzędziem umacniania więzi między obywatelami w Europie wielojęzycznej i wielokulturowej (!);

2.3 **podkreśla**, że dialog międzykulturowy pomaga poza tym powstrzymać radykalizację pewnych grup społecznych;

2.4 **podkreśla**, że pragnie w szczególności sprzyjać lepszej integracji imigrantów;

2.5 **podkreśla** fakt, że dialog międzykulturowy może pomóc w przekazywaniu fundamentalnych wartości życia prywatnego, społecznego i publicznego, takich jak solidarność, tolerancja, demokracja i rozumienie różnorodności kulturowej. Dialog międzykulturowy może także sprzyjać rozwijaniu umiejętności komunikacji między różnymi grupami kulturowymi oraz uczestnictwu w demokratycznych procesach decyzyjnych. Dialog ten ma dziś zasadnicze znaczenie, jako że nasilają się

rasizm, ksenofobia i napięcia. Prawo do odmienności nie może prowadzić do odmiennych praw;

2.6 **zwraca uwagę**, że dialog międzykulturowy może przyczynić się do złagodzenia zjawiska wyłączenia społecznego, izolacji i marginalizacji nieuprzywilejowanych grup społecznych, zwłaszcza imigrantów. Kultura i udział w działalności kulturalnej mogą stworzyć tym grupom nowe możliwości pozwalające na umocnienie swojej tożsamości i poczucia własnej wartości oraz znalezienie swego miejsca w społeczeństwie;

2.7 **domaga się**, aby na szczeblu lokalnym na stałe wprowadzono mechanizmy promujące dialog międzykulturowy i związane z nim działania, tak aby wesprzeć różne bieżące inicjatywy i wzmocnić wymianę kulturalną między obywatelami poprzez aktywność w dziedzinie kultury, sportu, młodzieży itd.;

2.8 **zaleca**, aby położyć większy nacisk na horyzontalną integrację kultury ze wszystkimi dziedzinami polityki, w szczególności z edukacją, polityką społeczną i polityką zatrudnienia oraz ze sportem.

3. Rola władz lokalnych i regionalnych w promocji dialogu międzykulturowego

Komitet Regionów

3.1 **opowiada się za** promowaniem w Europie języków mniej rozpowszechnionych i języków regionalnych, łącznie z językami niektórych mniejszych państw członkowskich;

3.2 **podkreśla**, że władze lokalne i regionalne, dzięki ich bezpośredniemu kontaktowi z obywatelami, są strategicznie na najlepszej pozycji, aby wyjść naprzeciw konkretnym potrzebom i wymaganiom poszczególnych grup kulturowych w UE i skutecznie mobilizować społeczności lokalne i regionalne do działania na rzecz lepszego dialogu międzykulturowego;

3.3 **wzywa** władze lokalne i regionalne do rzeczywistego zaangażowania się w przygotowanie Europejskiego Roku Dialogu Międzykulturowego, a zwłaszcza w zorganizowanie regionalnych i lokalnych kampanii informacyjnych. Władze lokalne i regionalne, z racji wyjątkowych stosunków ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi (które reprezentują), najlepiej mogą zagwarantować, by obywatele – a szczególnie grupy nieuprzywilejowane – w jak największym stopniu zyskali na tych inicjatywach i skorzystali z oferowanych im możliwości;

3.4 **podkreśla**, że niezależnie od dyplomacji na szczeblu międzynarodowym, być może jeszcze ważniejsze (i pewnie zarazem bardziej skomplikowane) jest, by na szczeblu lokalnym i regionalnym opracować pewne uregulowania i programy mające na celu walkę z wyłączeniem społecznym i kulturowym;

(!) CdR 227/98 fin.

3.5 **podkreśla**, że dla skutecznego promowania dialogu międzykulturowego niezbędna jest **współpraca na szczeblu lokalnym i regionalnym**, obejmująca miejscowe zainteresowane podmioty, w tym szczególnie partnerów społecznych, instytucje edukacyjne i szkoleniowe, organizacje pozarządowe, organizacje młodzieżowe, sportowe, kulturalne i religijne;

3.6 **podkreśla** coraz większe znaczenie dialogu międzykulturowego na płaszczyźnie międzynarodowej;

3.7 w tym kontekście Komitet **zwraca uwagę** na Konwencję UNESCO w sprawie ochrony i promowania różnorodności form ekspresji kulturalnej z 20 października 2005 r. W konwencji tej po raz pierwszy osiągnięto porozumienie na temat szeregu wytycznych i koncepcji różnorodności kulturalnej, m. in. w związku z decyzjami w zakresie polityki handlowej, i stworzono podstawę dla nowego globalnego filaru zarządzania zagadnieniami kultury;

3.8 ponadto Komitet **jest pełen uznania** dla działalności Fundacji Anny Lindh na rzecz Euro-Śródziemnomorskiego Dialogu Kultur oraz wyraża nadzieję, że samorządy terytorialne, władze lokalne i regionalne zaangażują się w prace tej fundacji;

3.9 **podkreśla** szczególne znaczenie wkładu, jaki we wzbogacanie współpracy kulturalnej między małymi i dużymi miastami wnoszą aktualne programy współpracy lub **partnerstwa** między regionami i/lub gminami;

3.10 **zwraca uwagę**, że władze lokalne i regionalne mogą przyczynić się do promocji dialogu międzykulturowego, rozwijanego w koordynacji z innymi dziedzinami polityk, takimi jak edukacja, kształcenie zawodowe, strategie na rzecz przedsiębiorstw i zatrudnienia.

3.11 **podkreśla** fakt, że oprócz wszelkich środków na rzecz wymiany kulturalnej, Unia Europejska opiera się na elementach kultury wspólnych dla wszystkich Europejczyków, które wywodzą się z ich własnych tradycji i tworzą pewną całość, którą można nazwać „kulturą europejską”.

4. Konkretnie propozycje

Komitet Regionów

4.1 **zachęca** do przygotowania obchodów Europejskiego Roku Dialogu Międzykulturowego w taki sposób, aby wnioski z przedsięwzięć i przeżyć tego roku mogły następnie posłużyć za podstawę szczegółowej analizy zmierzającej do wypracowania na użytek władz lokalnych i regionalnych narzędzia komunikacji i wymiany doświadczeń;

4.2 w ramach Europejskiego Roku **zaleca** intensywne współdziałanie i otwarty dialog między wszystkimi obywatelami Unii, aby promować koncepcję integracji europejskiej i jej wartości; podkreśla ponadto, że nie wystarczy wskazać kilka

przykładów pomyślnie zrealizowanych projektów i zaleca opracowanie koncepcji umożliwiającej stosowanie w perspektywie średnioterminowej sprawdzonych modeli w dziedzinie wymiany doświadczeń;

4.3 **wzywa** Komisję Europejską do skorzystania z doświadczeń zebranych podczas Europejskiego Roku oraz wieloletnich programów działania na rzecz dialogu międzykulturowego, takich jak np. program Kultura 2007;

4.4 w tym celu **domaga się**, by państwa członkowskie uwzględniły w pracach legislacyjnych poszczególnych parlamentów krajowych i regionalnych kwestię dialogu kulturowego i związanego z nią programu, zwłaszcza jeśli chodzi o uregulowania dotyczące oświaty publicznej, kultury i inicjatyw obywatelskich;

4.5 **wzywa** Komisję Europejską do skonkretyzowania treści działań na szczeblu wspólnotowym (działanie (a) i (b)) oraz do przekazania szczegółowych informacji o wykorzystywanych instrumentach;

4.6 jeśli chodzi o podział środków ujętych w załączniku do projektu propozycji, Komitet **odnotowuje**, że znaczną część budżetu proponowanego w ramach Roku Europejskiego przeznaczona jest na realizację na szczeblu wspólnotowym działań na wielką skalę o charakterze symbolicznym (8 zaplanowanych działań – działanie (b)). Komitet wzywa do skoncentrowania się, zwłaszcza na szczeblu lokalnym i regionalnym, na działaniach o skromnym zasięgu, które trwale oddziaływałyby i miały efekt mnożnikowy w danych społecznościach i które mogłyby wnieść znaczną wartość dodaną w działania kulturalne Unii. Wielu twórczych inicjatyw lokalnych o skromnym zasięgu nie realizuje się z powodu braku środków. KR zaleca więc, by w Roku Europejskim położyć nacisk na inicjatywy lokalne o skromnym zasięgu i domaga się, by zagwarantować im odpowiednie wsparcie finansowe;

4.7 **wzywa** do wspierania działań europejskiej sieci migracji, platformy dyskusyjnej na skalę europejską, zajmującej się kwestiami imigracji i marginalizacji grup imigrantów, mającej na celu wyjaśnianie nieporozumień na tle kulturowym, a następnie informowanie decydentów politycznych oraz obywateli;

4.8 **domaga się** uznania dla pozytywnej roli funkcjonujących w lokalnych społecznościach sieci społecznych jako bardzo ważnych pośredników, organizatorów i katalizatorów dialogu między różnymi kulturami;

4.9 **podkreśla**, że włączenie władz lokalnych i regionalnych w realizację Europejskiego Roku Dialogu Międzykulturowego wydaje się najskuteczniejszą gwarancją, że jego przesłanie rzeczywiście dotrze do obywateli europejskich. Dla powodzenia tych obchodów zasadnicze jest, aby obejmowały one wymiar lokalny i regionalny;

4.10 **wzywa** Komisję Europejską do zaangażowania władz lokalnych i regionalnych w przygotowanie Europejskiego Roku Dialogu Międzykulturowego, a zwłaszcza w zorganizowanie regionalnych i lokalnych kampanii informacyjnych;

4.11 **domaga** się, by w pierwszym rządzie przyznawać wsparcie programom o całościowym podejściu artystycznym, w ramach którego przedstawiane są obok siebie różne dyscypliny artystyczne (połączone ewentualnie wspólną koncepcją);

4.12 **zwraca się** do Komisji Europejskiej **z apelem**, aby opatrzyła Rok Europejski 2008 krótkim hasłem przewodnim lub związłym mottem, które wyjaśniałoby wszystkim obywatelom Europy slogan „Jedność w różnorodności”; **wnioskuje**

również o szczególne wsparcie tych projektów, które na pierwszym planie stawiają określenie wspólnych europejskich tradycji kulturalnych i/lub takich koncepcji, które niosą w tym zakresie pomysły na przyszłość.

4.13 **wzywa** do oceny działań na rzecz integracji międzykulturowej opracowywanych przez różne instytucje wspólnotowe w ramach Roku Dialogu Międzykulturowego, aby stwierdzić, na ile wspomogły one, za pośrednictwem kultury, integrację społeczną imigrantów, przyczyniając się do tego, by w Europie byli oni postrzegani raczej jako ubogacenie niż jako problem.

5. Zalecenia Komitetu Regionów

Zalecenie 1

Artykuł 5

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p style="text-align: center;">Artykuł 5</p> <p style="text-align: center;">Współpraca Państw Członkowskich</p> <p>Każde Państwo Członkowskie wyznacza krajowy organ ds. koordynacji lub równoważny organ administracyjny, odpowiedzialny za organizację udziału tego państwa w Europejskim Roku Dialogu Międzykulturowego. Każde Państwo Członkowskie nadzoruje, aby wyznaczony organ we właściwy sposób zapewniał współpracę różnych uczestników dialogu na szczeblu krajowym. Organ ten jest odpowiedzialny za koordynację na szczeblu krajowym działań prowadzonych w ramach Europejskiego Roku Dialogu Międzykulturowego.</p>	<p style="text-align: center;">Artykuł 5</p> <p style="text-align: center;">Współpraca Państw Członkowskich</p> <p>Każde Państwo Członkowskie wyznacza krajowy organ ds. koordynacji lub równoważny organ administracyjny, odpowiedzialny za organizację udziału tego państwa w Europejskim Roku Dialogu Międzykulturowego. Każde Państwo Członkowskie nadzoruje, aby wyznaczony organ we właściwy sposób zapewniał współpracę różnych uczestników dialogu na szczeblu krajowym, <u>łącznie z władzami lokalnymi i regionalnymi</u>. Organ ten jest odpowiedzialny za koordynację na szczeblu krajowym działań prowadzonych w ramach Europejskiego Roku Dialogu Międzykulturowego.</p>

Bruksela, 27 kwietnia 2006 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Michel DELEBARRE